

(*)Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

(*)Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Subjects

Year 2nd

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
P02G050V01301	Education: Epistemology of physical activity, sport and physical education science	1st	6
P02G050V01302	Statistics: Research methodology and statistics in physical activity and sport	2nd	6
P02G050V01303	Basics of group sports 1	1st	9
P02G050V01304	Basics of individual sports	1st	9
P02G050V01401	Physiology: Exercise physiology 2	1st	6
P02G050V01402	Free body expression and dance	2nd	6
P02G050V01403	Basics of group sports 2	2nd	9
P02G050V01404	Basics of gymnastic sports	2nd	9

IDENTIFYING DATA**Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física**

Subject	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física			
Code	P02G050V01301			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	2	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Figueira Rodriguez, Alberto			
Lecturers	Figueira Rodriguez, Alberto			
E-mail	afigueira@uvigo.es			
Web				
General description	A materia de Aprendizaxe e Control Motor na Educación Física y o Deporte analiza os procesos de aprendizaxe das condutas motoras, así como todos os aspectos relacionados cos procesos de recepción da información e o seu procesamento, os mecanismos de execución e decisión, e o programa motor.			

Competencias

Code	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results
Diferenciar entre a realidade e os obxectos de estudo. Comprender a función da epistemoloxía.	B1
Distinguir os diferentes tipos de obxecto de estudo que poden ser abordados polas CCAFD.	B1
Comprender o obxecto de estudo da motricidade humana dende diferentes perspectivas formais e saber identificar as súas diferentes notas: psíquicas, somáticas, naturais, culturais, centrípetas e centrífugas.	B9
Entender a existencia de paradigmas ou enfoques diferentes na interpretación do mundo e como afectan ao coñecemento científico.	B1 B2 B26
Identificar as diferentes correntes paradigmáticas vixentes no ámbito disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	B1
Reflexionar sobre diferentes perspectivas de comprensión social e prácticas sobre o corpo e a motricidade humana, coñecidas e descoñecidas, hexemónicas e marxinais, posíbeis e imposíbeis.	
Comprender a relación entre a linguaxe, o coñecemento e as concepcións filosóficas/paradigmáticas sobre a corporeidade humana.	B1 B9
Coñecer, identificar, distinguir e nominar as diferentes manifestacións da motricidade humana e/ou prácticas corporais.	B1 B9
Identificar, seleccionar e consensuar en grupo a elección dun obxecto de estudo vencellado ás CCAFD.	B1 B25
Elaborar, presentar e explicar en equipo unha presentación visual sobre o obxecto de estudo.	B12 B25 B26
Aplicar o paradigma sistémico ao coñecemento dos fenómenos vencellados coa actividade físico-deportiva e/ou motricidade humana.	B1 B26
Identificar a estrutura básica dunha memoria de investigación.	B2

Comprender e aplicar con propiedade a linguaxe científica no ámbito académico e profesional.	B2
Elaborar traballos académicos de forma estruturada e rigurosa. Saber referenciar a documentación.	B2 B13 B26
Buscar información de calidade sobre unha cuestión que interese coñecer.	B1 B12 B26
Entender un documento científico e saber extraer do mesmo a información que sexa de interese.	B2
Saber que é unha profesión e a súa relación co contexto socio-económico.	B1
Diferenciar a profesión da ciencia. Distinguir na titulación a dimensión profesional da científica-humanística.	B13
Coñecer a regulación profesional do ámbito da actividade físico-deportiva.	B11
Coñecer o Colexio Oficial de Licenciados en Educación Física e en Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	B13
Comprender que é a ética e a necesidade de incorporala na práctica profesional e académica-científica.	B11 B13
Considerar o contido dos códigos éticos e deontolóxicos existentes no ámbito das CCAFD.	
Incorporar a reflexión ética na práctica académica.	
Concienciarse da relevancia da formación continua e do compromiso social co ben común.	
Ser receptivo/a e reflexionar sen prexuízos sobre as cuestións e dilemas formulados nas clases.	B11
Ser flexíbel ante novos supostos sobre as Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	B13 B26
Participar e interactuar co grupo clase nas dinámicas propostas.	B25

Contidos

Topic

1. Fundamentos, característica e estrutura da aprendizaxe e control motor na Educación Física	1.1. Comportamento motor: fundamentos, características, estrutura da aprendizaxe. 1.2. Evolución dos campos de estudo da aprendizaxe e control motor. 1.3. Perspectivas teóricas da aprendizaxe motora.
2. A práctica motriz como elemento de aprendizaxe na Educación Física.	2.1. Tipos de práctica. 2.2. Distribución da práctica. 2.3. Transferencia na práctica. 2.4. Variabilidade na práctica.
3. Control motor no ámbito da actividade física e o deporte.	3.1. Bases teóricas do control motor. 3.2. Fisioloxía do control motor. 3.3. Receptores e movemento.
4. Procesos de adquisición da habilidade motora.	4.1. Característica e estrutura da habilidade motriz. b. Dificultade e complexidade. 4.2. Etapas de adquisición da habilidade motriz. 4.3. Atención e aprendizaxe motora. 4.4. Memoria motriz, codificación e esquecemento. 4.5. Transferencia.
5. Mecanismos e avaliación na aprendizaxe motora.	5.1. Modelos do comportamento motor. 5.2. A información na aprendizaxe motora (FB). 5.3. Percepción. 5.4. Decisión. 5.5. Excepción. 5.6. Avaliación da aprendizaxe motora
6. O programa motor.	6.1. Estrutura da programación motora. 6.2. Programa motor e patrón neuromuscular. 6.3. A complexidade motora. 6.4. Tipos de programa motor.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Seminario	7.5	15	22.5
Prácticas de laboratorio	15	22.5	37.5
Lección maxistral	30	60	90

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Seminario	Realizaranse seminarios para profundar na análise dos mecanismos de feedback, tipos de práctica e o control motor. O alumnado terá que realizar traballos sobre os temas tratados.

Prácticas de laboratorio	Análise de vídeos. Prácticas onde se analizan os mecanismos de aprendizaxe. Prácticas sobre percepción e decisión.
Lección maxistral	O profesor exporá os contidos da materia, aclarando conceptos, clasificacións, técnicas de aplicación, fundamentos, etc.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Traballaranse temas monográficos dos contidos, para aclarar e mellorar devanditos conceptos.
Prácticas de laboratorio	Se traballarán de forma práctica os temas teóricos descritos nos contidos, para saber facer e comprender especificamente o temario proposto.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Seminario	Avaliarase: A calidade dos traballos A participación activa	15	B1 B2 B12 B13 B25 B26
Prácticas de laboratorio	Avaliarase: A calidade dos traballos A participación activa	10	B1 B2 B12 B13 B25 B26
Lección maxistral	Avaliarase cun exame tipo test e/ou pregunta curta. Para superar a materia o alumnado terá que acadar unha calificación mínima de 5 sobre 10 puntos neste apartado.	75	B1 B2 B12 B13 B25 B26

Other comments on the Evaluation

Gardárase a cualificación de cada un dos apartados anteriores na convocatoria extraordinaria de xullo.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Latash, **Neurophysiological Basis of movement**, HK,

Schmidt & Lee, **Motor Control and Learning**, HK,

Magill, R.A. & Anderson, D.I., **Motor Learning and Control: Concepts and Applications**, McGraw-Hill,

Complementary Bibliography

Recomendacións

IDENTIFYING DATA**Statistics: Research methodology and statistics in physical activity and sport**

Subject	Statistics: Research methodology and statistics in physical activity and sport			
Code	P02G050V01302			
Study programme	(*)Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	2nd	2nd
Teaching language	Spanish Galician			
Department				
Coordinator	Novegil Souto, José Vicente Iglesias Pérez, María Carmen			
Lecturers	Iglesias Pérez, María Carmen Novegil Souto, José Vicente			
E-mail	mcigles@uvigo.es vnovegil@gmail.com			
Web				
General description				

Competencies

Code	
B2	Knowledge and comprehension of the scientific literature of the area of the physical activity and the sport.
B11	Knowledge and comprehension of the ethical beginning necessary for the correct professional exercise.
B12	Application of the technologies of the information and communication (TIC) to the area of the Sciences of the Physical Activity and of the Sport.
B13	Habits of excellence and quality in the professional exercise.
B25	Skill of leadership, capacity of interpersonal relation and teamwork.
B26	Adjustment to new situations, the resolution of problems and the autonomous learning.

Learning outcomes

Expected results from this subject	Training and Learning Results
To understand the scientific literature in the field of Physical Activity and Sports Sciences, focusing on the statistical methods used in research studies.	B2
To know how to apply information and communication technologies (ICT) tools to the field of Physical Activity and Sport Sciences and, specifically, to use statistical software and Internet resources.	B12
To develop the ability of work in teams, focusing on the values of effort and respect for others, without taking advantage of others work.	B25
To develop skills for the adaptation to new situations, the resolution of problems and the self-learning.	B26
To promote principles of professional excellence and quality.	B13
To know the statistical ethical principles, regarding to seek permission to collect data sets, to kept the statistical secret and not to manipulate the report.	B11
To know the characteristics of the scientific thought: to question the intuitive ideas, to get data, to do a critical analysis of the observations, to argue and to take of decisions from rational criteria and critical thinking.	B2 B13 B26

Contents

Topic	
Lesson 1. Introduction to the research methodology in Physical Activity and Sport Sciences.	1.1 The scientific method of resolution of problems. 1.2 Parts of a paper and a tesis. 1.3 Types of research: analytical, descriptive, experimental, qualitative. 1.4 Reliability and validity.

Lesson 2. An introduction to Statistics. One dimensional descriptive statistics.	2.1 Statistics and scientific research. 2.2 Basic concepts: population, sample, variables. 2.3 Tabulated and graphical description. 2.4 Measures of central tendency, spread, skewness, and kurtosis.
Lesson 5. Testing of Hypothesis.	5.1 Definition and classical methodology of testing: types of hypothesis, associated errors, significance level, critical region. 5.2 p-value. 5.3 Two sample t-test 5.4 chi-squared test of independence. 5.5 Shapiro-Wilks test for normality. 5.6 Pearson correlation test.

Planning			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lecturing	11.25	11.25	22.5
Problem solving	11.25	11.25	22.5
Learning-Service	1	24	25
Computer practices	26	13	39
Problem and/or exercise solving	2	15	17
Laboratory practice	4	20	24

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
	Description
Lecturing	Professor explanation on theoretical concepts, that will have to study out of class. At the beginning of each lesson, students will be provided with material for a better comprehension of the class.
Problem solving	Work in teams for the analysis of data using statistical software focused on the application and interpretation of concepts and models.
Learning-Service	(*)O alumnado contribuirá ao desenvolvemento do proxecto "Camiño verde" Seguirase unha metodoloxía de traballo grupal. Consiste en actividades en grupo co computador para a análise de datos procedentes do proxecto "Camiño verde", centrados na aplicación e interpretación dos conceptos e técnicas estatísticas da materia.
Computer practices	Statistical software will be used for the analysis of data, mainly EXCEL, CALC and R Commander. With regard to Lesson 1, the practices will be focused on the analysis of research papers: type, schedule, hypothesis, methodologies, results and conclusions.

Personalized assistance	
Tests	Description
Laboratory practice	Any doubt will be solved at the usual tutoring.
Problem and/or exercise solving	

Assessment			
	Description	Qualification	Training and Learning Results
Learning-Service	Evaluation of the grupal work. Each activity of group will have a score, that will move to every member of the group according to his contribution. At the end, a final score of all the activities (weighted mean) will be given.	20	B2 B11 B12 B13 B25 B26
Problem and/or exercise solving	Test with short questions and problems about concepts, models and exercises exposed and discussed in theoretical sessions.	40	B13 B26
Laboratory practice	There are, tentatively, two computer tests: 1. Descriptive analysis: Lessons 2 and 3. 2. Inference analysis: Lessons 1,4 and 5.	40	B2 B12 B13 B26

Other comments on the Evaluation

In each of the practical parts a 5 is needed to calculate the final average.

In the theory exam a minimum grade of 4.5 will be necessary to calculate the final average.

If a student does not work systematically in group activities, he or she may be expelled from the group, according to a protocol established at the beginning of the course.

In the second call the same exam structure will be repeated as during the course, so that each student may retrieve the part that corresponds to him/her.

Group activities will not be retrievable in the July call.

From one course to another, passed partial exams or parts of the subject will not be kept.

Sources of information

Basic Bibliography

Barriopedro, M.I. y Muniesa, C., **Análisis de datos en las Ciencias de la Actividad Física y del Deporte**, Pirámide, 2012

Thomas, J.R. y Nelson, J.K., **Métodos de investigación en actividad física**, Paidotribo, 2007

Complementary Bibliography

Ortega, E. et al., **Manual de estadística aplicada a las ciencias de la actividad física y el deporte**, Murcia: DM, 2009

Sánchez Zuriaga, D., **Estadística aplicada a la fisioterapia, las ciencias del deporte y la biomecánica**, Madrid: CEU, D. L., 2011

Peña, D. y Romo, J., **Introducción a la estadística para las ciencias sociales**, McGraw-Hill, 1999

Cao, R. et al., **Introducción a la estadística y sus aplicaciones**, Pirámide, 2001

Ríos, F. et al., **Bioestadística: métodos y aplicaciones**, Universidad de Málaga, 1999

Namakforoosh, M., **Metodología de la investigación**, Limusa, 2002

Carlberg, C.G., **Análisis estadístico con Excel**, Madrid: Anaya Multimedia, 2012

Pérez López, C., **Estadística Aplicada a través de Excel**, Prentice Hall, 2002

<http://knuth.uca.es/moodle/mod/resource/view.php?id=1126>,

<http://www.aulafacil.com/Excel/temario.htm>,

<https://estadisticaorquestainstrumento.wordpress.com/>,

Recommendations

IDENTIFYING DATA				
Fundamentos dos deportes colectivos I				
Subject	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Code	P02G050V01303			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	2	1c
Teaching language	Castelán			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Lecturers	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
E-mail	telmosilva@edu.xunta.es jorgeviano@uvigo.es			
Web				
General description	Principios para o desenvolvemento físico, técnico e táctico de xogadores/as de baloncesto e balonmán.			

Competencias	
Code	
B7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
C1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
C2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas
C6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte

Resultados de aprendizaxe		
Expected results from this subject	Training and Learning Results	
APLICACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN (Tics) Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B7 B12	C1 C2 C3 C6
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSOAL E TRABALLO *ENEQUIPO	B25	C4
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	B26	
HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	B13	C4
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	B10 B13 B24	C3 C4
CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR Os PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOs DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E *CONTEXTUALES DAS PERSOAS.		C1 C2 C4
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HáBITOS *PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B13	C2

CAPACIDADE PARA APLICAR Os PRINCIPIOS *FISIOLÓGICOS, *BIOMECÁNICOS, *COMPORTAMENTALES, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B25	C3 C4 C6
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR Os RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	B13	C4
CAPACIDADE PARA SELECIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO ADECUADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN		C6
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	B10 B14	

Contidos

Topic

CONTIDOS DE BALONMÁN (BLOQUES TEMÁTICOS) TEMAS E SUBTEMAS

1.- FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONMÁN	TEMA 1. ASPECTOS TEÓRICOS BÁSICOS 1.1. Orixe e evolución do balonmán. 1.2. Contextualización do balonmán nos tres ámbitos de intervención 1.3. Terminoloxía, simboloxía e representación gráfica
2.- FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS E DIDÁCTICOS DO BALONMÁN.	TEMA 2. ANÁLISE DA ESTRUCTURA DE XOGO DE O BALONMÁN 2.1. Análise formal 2.2. Análise funcional 2.3. Regulamento: análise desde o punto vista formal e funcional 2.3.1. Regulamento adaptado para fases de formación: Mini-balonmán 2.3.2. Regulamento non adaptado (convencional)

3. ESTRUCTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BALONMÁN.

TEMA 3. FUNDAMENTOS INDIVIDUAIS

3.1. As intencións técnico-tácticas dos roles estratéxicos (o que)

3.1.1. Porteiro.

3.1.2. Ofensivos: ACB e ASB

3.1.3. Defensivos: DASB e DACB.

3.1.4. Metodoloxía práctica específica das intencións técnico-tácticas individuais (táctica individual)

TEMA 4. FUNDAMENTOS COLECTIVOS: TÁCTICOS GRUPAIS E DE EQUIPO (SISTEMAS)

4.1. Táctica Colectiva de Grupo (Táctica Grupal)

4.1.1. Ofensivos

- Elementais (superioridade): Situacións de

Asimetría Táctica (en superioridade)

- Simples (igualdade): Circulación do Balón / ou

Circulación dos Xogadores

- Básicos: Pase e vai. Penetracións sucesivas.

Cruces. Cortinas. Permutas. Bloqueos.

Pantallas.

- Complexos: Circulacións Complexas.

Procedementos Tácticos (en Situacións

Especiais)

4.1.2. Defensivos

- Inmediatos: repartición inicial de zonas e tarefas ou distribución de responsabilidades

- Preventivos: Basculación. Cobertura.

- Reactivos: Defensa ante o Pase e Vai.

Deslizamento, a Barreira Dinámica. Dobraxa.

Cambio de Opoñente (e Contrabloqueo).

Colaboración Defensa-Porteiro

- Activos: Flotación. Ataque ao Impar. Dous

Contra Un

4.1.3. Metodoloxía práctica específica da táctica colectiva: fases de aprendizaxe

- Fase de aprendizaxe inicial globalizado

- Fase de aprendizaxe específica analítico e en postos específicos

- Fase de perfeccionamento.

4.2. Táctica Colectiva de Equipo

4.2.1. Sistemas

- Ofensivos: Ataque posicional, Contraataque

- Defensivos: Defensa ao ataque posicional, Repregamento defensivo.

4.2.2. Metodoloxía práctica específica

- Formas de xogo para o desenvolvemento dos sistemas

ou Xogo libre

ou Xogo dirixido: Xogo posicional ou en postos específicos. Xogo circulante

ou en circulación

ou Xogo prefabricado (xogadas)

4.- O PROCESO DE INICIACION DEPORTIVA NO BALONMÁN

TEMA 5. O PROCESO DE FORMACIÓN DE O DEPORTISTA DE DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN: O MODELO TÁCTICO.

- 5.1. Interpretación conductista vs cognitivista de a persoa-deportista (e a súa motricidad-conduta)
- 5.2. Perspectivas ou teorías históricas de a aprendizaxe (orixe de as metodoloxías)
 - 5.2.1. Asociacionista
 - 5.2.2. Globalizada ou de a forma.
 - 5.2.3. Fenómeno-estructuralista (modelo sistémico)
- 5.3. Metodoloxías
 - 5.3.1. Analíticas
 - 5.3.2. Globalistas
 - 5.3.3. Ecléctica: xogos modificados/reducidos aplicados a a iniciación, utilizando a procura como estratexia.
- 5.4. Etapas en o proceso de formación de o deportista
- 5.5. Categorías de competición vs etapas de formación

TEMA 6. PERCEPCIÓN E CONDUTA TÁCTICA EN O BALONMANO

- 6.1. Aspectos básicos e bases neurofisiológicas
- 6.2. Percepción visual consciente e inconsciente
- 6.3. Aprendizaxe consciente e inconsciente
- 6.4. Visión central e visión periférica:
- 6.5. As estratexias visuais
- 6.6. Percepción e creatividade
- 6.7. Recomendaciones metodolóxicas para a adquisición de as estratexias visuales.

TEMA 7. MODELOS DE INICIACIÓN DEPORTIVA

- 7.1. Tradicionais Técnicos vs Comprensivos
- 7.2. Verticais vs Horizontais (principio de transferencia)
- 7.3. Tipoloxías de Modelos Comprensivos
- 7.3. Outros modelos de iniciación deportiva: Educación Deportiva, Responsabilidade Persoal e Social, etcétera.
- 7.4. Idade e etapa de formación, correspondencia segundo modelos.

TEMA 8. MODELOS DE INICIACIÓN A Os DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN. ETAPAS Ou FASES DE ENSINO-APRENDIZAXE.

- 8.1. Exemplos de diversos autores.
- 8.2. Análise de vantaxes e desvantajas de cada modelo para a adquisición de diferentes aspectos individuais e colectivos de xogo
- 8.3. Elementos didácticos de cada fase de xogo.
- Avaliación inicial ou identificación de o nivel de xogo: análise de comportamentos observados vs desexados
- Definición de obxectivos didácticos: toma de decisións sobre a fase de o modelo a ensinar-aprender (adestrar).
- Selección de contidos didácticos
- Situacións prácticas (actividades)
- Recomendaciones metodolóxicas

TEMA 9. Profundización en os elementos didácticos para o ensino-aprendizaxe de a táctica grupal colectiva.

- 9.1. Características fundamentais de as tarefas tácticas
- 9.2. Elementos básicos de a estrutura xeral de o modelo táctico
- 9.3. Variables ou compoñentes operativos básicos de o modelo táctico.
- Deseño de situacións de ensino-aprendizaxe
- 9.4. Exemplo de Teorías elaboradas para o deseño de situacións tácticas (Ej. Teoría escalonada de Roth)
- 9.5. Deseño de Sesións
 - 9.5.1. Estructura dunha sesión
 - 9.5.2. Proposta de situacións/tareas didácticas para cada fase do modelo de iniciación elixido.

TEMA 10. BALONMANO RECREATIVO PARA TODOS

- 10.1. Persoas con necesidades educativas específicas
 - 10.1.1. Discapacidad visual
 - 10.1.2. Discapacidad motriz (cadeira de rodas)
- 10.2. Outros ámbitos e obxectivos
 - 10.2.1. Recreativo en contorna natural: balonmano praia

CONTIDOS DE BALONCESTO (BLOQUES TEMÁTICOS)	TEMAS E SUBTEMAS
1. Fundamentación teórica do baloncesto	1.1 Descrición xeral de a modalidade. 1.2 Orixe e evolución de o xogo. 1.3 Contextos de práctica. 1.4 Símboloxía para a representación gráfica.
2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do baloncesto.	2.1 Regras básicas FIBA e NBA. 2.2 Carga física do partido e características fisiolóxicas de xogadores/as. 2.3 Indicadores estatísticos de rendemento.
3. Estructura formal e funcional do baloncesto.	3.1 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase ofensiva. 3.2 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase defensiva. 3.3 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos técnicos. 3.4 Principios básicos da táctica individual. 3.5 Principios básicos da táctica de equipo. 3.6 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos tácticos. 3.7 Introducción ó adestramento de xogadores/as e equipos.
4. O Proceso de iniciación deportiva no baloncesto	4.1 Periodos críticos e sensibles. 4.2 Fases para o desenvolvemento do talento deportivo. 4.3 Fases no proceso de iniciación deportiva.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Saídas de estudo	2	0	2
Prácticas de laboratorio	38	38	76
Estudo previo	0	18	18
Traballo tutelado	0	22	22
Aprendizaxe colaborativa	0	10	10
Lección maxistral	30	45	75
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Saídas de estudo	*BALONMÁN: Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/as federados/as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co *objetivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo. Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera) é espazos específicos para a súa práctica. Ditas saídas están supeditadas á aprobación por parte da Xunta de Centro e estar dotadas economicamente para poder realizar o traslado a través da "Convocatoria de Saídas de Campo" anual.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e *procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).
Estudo previo	BALONMANO: Se solicitará a los estudiantes la lectura y/o estudio PREVIO a la asistencia a las prácticas y teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de videos, etcétera). Se solicitarán evidencias de su ejecución, paralelamente a esta lectura y/o estudio previo, que podrán consistir, p. ej., en la elaboración de resúmenes, respuestas a cuestionarios, etc.. que tendrán una asignación porcentual de la nota (se calificarán).
Traballo tutelado	BALONMÁN: Proxecto de planificación de adestramento e competición individualizada a un caso (p. ex. neno, equipo...) Definirase nun guión escrito a disposición na plataforma *FAITIC.
Aprendizaxe colaborativa	BALONMÁN: O grupo de prácticas constituirase en equipos de balonmán. Devandito equipos deberán planificar, deseñar e pór en práctica nas prácticas, as situacións e problemas que se expoñan polo profesorado de forma *colaborativa, asumindo cada un as funcións que se decidan no grupo de forma *rotatoria.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado	Sería necesario a asistencia polo menos a unha tutoría concertada co profesorado para a súa orientación correcta, revisión previa entrega, etcétera.
-------------------	--

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results	
Prácticas de laboratorio	BALONCESTO: Asistencia obrigatoria (un mínimo de 90 % de asistencia). Avaliación do esforzo e a realización de actividades de aprendizaxe. 25% da cualificación final. BALONMÁN: 5% sobre 100% a condición de que o estudante alcanza o requisito mínimo: 80% de asistencia. En caso contrario non poderá optar a este 5% e estará obrigado a presentarse ao exame práctico final. Este é un requisito imprescindible para poder ser avaliado no resto de probas con porcentaxe na nota final da avaliación continua (estudo previo 20% e traballo tutelado 30%) En caso de ausencia nalgunha práctica que desexe xustificarse, debe presentarse a documentación pertinente nun prazo máximo de 15 días despois de dita ausencia. Non se admitirán xustificantes despois deste período salvo baixa permanente xustificada. Si a asistencia final non chega ao 80% mínimo, os xustificantes constituirán evidencias a valorar polo profesorado pero en ningún caso suporá que se considere a práctica como realizada ou como asistencia.	15	B7 B10 B13 B24 B25	C1 C2 C3 C4 C6
Estudo previo	BALONMÁN (20% sobre o 100%): Solicitarase aos estudantes a lectura e/ou estudo PREVIO á asistencia ás prácticas e teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de vídeos, cubrir cuestionarios, etcétera). Requisito mínimo de 5 sobre 10 en cada evidencia presentada para a súa aprobación. Requisito mínimo de 5 sobre 10 no apartado na súa globalidade. Solicitaranse evidencias da súa execución, paralelamente a esta lectura e/ou estudo previo, que poderán consistir, p. ex., na elaboración de resumos ou presentacións, respostas a cuestionarios, etc.. que terán unha asignación porcentual da nota (cualificaranse). A súa entrega será definida polo profesorado durante as clases presenciais teóricas e prácticas, do mesmo xeito que as condicións de tempo e forma. A cualificación máxima de cada actividade (de lectura, exercicio, visionado, etcétera.) será o resultado de dividir o total asinado a este apartado (20% en balonmán) entre o número de lecturas/exercicios/visionados que se realizaron ao final do semestre. Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (iranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia). Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.	10	B7 B12 B14 B26	C1 C2 C4 C6

Traballo tutelado BALONMÁN	15	B12 B25 B26	C1 C3
30% do 100%. Requisito mínimo: 5 sobre 10. Proxecto de adestramento e competición en grupos (equipos) dentro do grupo de clase, planificando os contidos técnico-tácticos de forma adaptada aos obxectivos de cada sesión e ás características do equipo.			
Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (íranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia).			
Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.			
Aprendizaxe colaborativa BALONMÁN: 10% sobre o 100%. Deberanse cumprir en tempo e forma coa entrega, presentación ou calquera outra evidencia que o profesorado demande ao conxunto do equipo de traballo ou a calquera membro do equipo individualmente. Cada evidencia terá un valor máximo resultado de dividir o valor total deste apartado entre o número de evidencias que se soliciten.	5	B24 B25 B26	C1 C3 C6
Lección maxistral BALONMÁN: 5% sobre 100% a condición de que se alcance o requisito mínimo. Requisito mínimo: 50% de asistencia e participación activa nas actividades propostas durante devandita metodoloxía nas clases teóricas de aula.	2.5	B10	C1
Exame de preguntas obxectivas BALONCESTO: proba escrita 75 % da cualificación final. BALONMÁN (30% sobre o 100%): Requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación. Proba escrita. Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou correo electrónico a todo o alumnado.	52.5	B7 B14	C1 C2 C4 C6

Other comments on the Evaluation

BALONCESTO

la) Se podrá hacer un trabajo voluntario de acuerdo previo con el profesor sobre el tema para mejorar la calificación final (ata un 10 % de la misma).

b) Los criterios para la convocatoria de julio serán los mismos (25% + 75%) que los aplicados en la primera convocatoria. Los alumnos/as que no alcanzaron el nivel mínimo de asistencia a clase (90%) tendrán que hacer un examen práctico consistente en la resolución de un supuesto práctico y la ejecución de habilidades específicas y tareas en la pista.

BALONMANO

- Se propone un sistema de evaluación continua de trabajo-evaluación durante el semestre.
- El cumplimiento de cada uno de los requisitos mínimos de cada metodología/prueba definida puede eximir de la realización del examen final teórico o práctica, según proceda.
- El incumplimiento de uno o varios de los requisitos mínimos de cada metodología/prueba definida, obligan a presentarse al examen final de dicha parte (teórica y/o práctica, según proceda).
- Para que las diferentes metodologías/pruebas definidas a continuación sean calificadas debe cumplirse con los requisitos de tiempo y forma según las condiciones establecidas a tal efecto por el profesorado durante el transcurso de las clases teórico-prácticas, pudiendo quedar excluidos de la posibilidad de calificación por este motivo.

1. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE TEÓRICA

- Teóricas (asistencia y participación activa)(5%, requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Estudio previo y evidencias de su realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Exámenes de preguntas objetivas (prueba escrita) (30%, requisito mínimo para su aprobación: 5 sobre 10)

2. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE PRÁCTICA

- Prácticas (asistencia y participación activa)(5%, requisito mínimo de 8 sobre 10 para su aprobación)

- Estudio previo y evidencias de su realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para su aprobación)
- Aprendizaje colaborativo (10%, no hay requisito mínimo)

3. EVALUACIÓN CONTINUA DE LA PARTE TEÓRICA-PRÁCTICA

- Trabajo tutelado (30%, requisito mínimo para su aprobación: 5 sobre 10)

4. EVALUACIÓN FINAL

- esta evaluación será aplicable en los estudiantes que no alcancen uno o varios de requisitos mínimos tanto de la parte teórica como práctica.
- el estudiante deberá presentarse a un examen final de la parte que corresponda establecido en el calendario oficial de exámenes de la titulación publicado en la web de la facultad.
 - Examen Teórico Escrito: 30% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superarlo.
 - Examen Práctico o prueba/trabajo que determinará el profesorado en sustitución del examen práctica: 40% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superarlo.
 - El 30% restante corresponde al Trabajo Tutelado.

5. No se guardarán las partes aprobadas para la siguiente edición o convocatoria salvo comunicación explícita del profesorado por correo electrónico a todo el alumnado o anuncio en FAITIC.

NOTA FINAL EN La MATERIA DE FUNDAMENTOS DE Los DEPORTES COLECTIVOS I

Para realizar el cálculo de la nota final es requisito que la nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto y balonmano) sea como como mínimo de un 5 sobre 10.

Si la nota final de uno de los bloques (deporte) no llega al 5 sobre 10, la materia estará suspena.

Las notas de las partes o bloques aprobados se podrán guardar para convocatorias posteriores en función del que describa el apartado "Segunda convocatoria (y/o siguientes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (Y/O SIGUIENTES)

En 2ª convocatoria o edición los criterios de evaluación serán los mismos que en la primera.

Sólo se guardarán las notas de las diferentes partes aprobadas de la materia para la 2ª edición de curso académico presente siempre y cuando el profesorado así lo anuncie explícitamente de forma escrita mediante anuncio en FAITIC o correo electrónico.

Una vez concluido el curso académico presente el alumnado que haya suspendido deberá volver a cursar y superar dichas partes siguiendo los criterios de evaluación de la guía docente aprobada para lo/el curso/s siguiente/s.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Pinaud, P., Díez, E., **Percepción y creatividad en el proceso de aprendizaje del Balonmano**, Stonberg, 2009

Estriga, M.L.; Moreira, I., **Ensino do andebol na escola : ensinar e aprender**, Porto : Universidade do Porto, Faculdade de Despor, 2014

Butler, Joy I.; Griffin, Linda L., **More Teaching Games for Understanding. Move Globally**, Human Kinetics, 2010

Méndez, A. (Ed.), **Modelos actuales de iniciación deportiva: Unidades didácticas sobre deportes de invasión**, Wanceulen, 2009

Morillo, J., **Balonmano Playa**, Wanceulen, 2009

Complementary Bibliography

García López, L.M.; Gutiérrez Díaz del Campo, D., **Aprendiendo a enseñar deporte : modelos de enseñanza comprensiva y educación deportiva**, INDE, 2016

Daza, G.; González Arévalo, C., **Balonmano Unidades didácticas para Secundaria IX**, Inde, 1999

González, S.; Gil, P.; Contreras, OR; y Pastor, JC, **Propuesta de formación permanente del profesorado en deportes de invasión**, Nº 121, pp. 97-124., 2008

Griffin, L. L., & Butler, J., **Teaching games for understanding: Theory, research, and practice.**, Human Kinetics, 2005

López-Ros, V.; Castejón-Oliva, F.J.; Bouthier, D.; Llobet-Martí, B., **Modelos para una enseñanza comprensiva del deporte. Espacios comunes para el encuentro (y algún desencuentro)**, Nº 17 (1), 45-60., Ágora Para La Ef Y El Deporte., 2015

Méndez Giménez, A., **Modelos de enseñanza y síntesis de las investigaciones recientes, en Modelos de enseñanza en Educación Física**, Grupo G5, 2014

Méndez, A., **La Evaluación desde la perspectiva comprensiva. Dificultades y estrategias didácticas para valorar el rendimiento de juego en situaciones modificadas.**, Tándem. Didáctica de la Educación Física, 37, 42-5, 2011

Castejón Oliva, J., **La investigación en iniciación deportiva válida para el profesorado de educación física en ejercicio (Research on sports initiation valid for physical education teachers in-service)**., 2015

Castejón Oliva, F.J.; Giménez Fuentes-Guerra, F.J.; Jiménez Jiménez, F.; López Ros, V. (Coords.), **Investigaciones en formación deportiva**, Wanceulen, 2013

Castejón Oliva, F.J. (Coord.), **Deporte y enseñanza comprensiva**, Wanceulen, 2010

Fernández-Río, J.; Calderón, A.; Hortigëla Alcalá, D.; Pérez-Pueyo, A.; Aznar Cebamano, M, **Modelos pedagógicos en Educación Física: Consideraciones teórico-prácticas para docentes. Revisión.**, nº 413, 2016

Antón García, J.L., **Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar.**, Gymnos, 2001

Lasierra, G., **1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano**, Paidotribo, 2001

Lasierra, G.; Lavega, P., **1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo**, 3, Paidotribo, 2000

Mariot, J., **Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas.**, Agonos, 1995

Hernández Moreno, J y otros, **La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica**, INDE, 2000

Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal defensiva: concepto, estructura y metodología.**, Grupo Editorial Universitario., 2002

Bonnefoy, G., **Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo**, INDE, 1999

Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal ofensiva: concepto, estructura y metodología.**, Gymnos, 1998

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 1, O ensino do andebol dos 7 aos 10 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2004

Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 2, O ensino do jogo dos 11 aos 14 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2008

Recomendaciones

Subjects that continue the syllabus

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Subjects that it is recommended to have taken before

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105

IDENTIFYING DATA				
Fundamentos dos deportes individuais				
Subject	Fundamentos dos deportes individuais			
Code	P02G050V01304			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	2	1c
Teaching language	Castelán			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Tourinho González, Carlos Francisco Martínez Patiño, María José Zarzosa Alonso, Fernando			
Lecturers	Martínez Patiño, María José Tourinho González, Carlos Francisco Zarzosa Alonso, Fernando			
E-mail	fzarzosa@uvigo.es tourinog@gmail.com mjpatino@uvigo.es			
Web				
General description	Análisis del proceso de enseñanza-aprendizaje de la natación y atletismo			

Competencias	
Code	
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
C1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas
C2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas

Resultados de aprendizaxe		
Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Aplicar na práctica dos coñecementos adquiridos sobre o ensino do Atletismo e Natación.	B10 B12 B23 B24	C1 C2 C3
Adquirir actitudes didácticas e pedagóxicas adaptadas á metodoloxía do ensino do atletismo e natación.	B12 B20 B25 B26	C2
Ser capaz de realizar programacións de actividades do atletismo e natación.	B14 B20	C1 C2 C3 C4

Localizar a información necesaria nas fontes bibliográficas específicas e xenerais relacionadas co atletismo e natación.	B10 B14 B24	C4
Coñecer e utilizar con precisión a terminoloxía específica propia do noso ámbito nos deportes de atletismo e natación.	B10 B14 B25	C1 C3
Analizar de forma crítica as exposicións de diversos autores ou teorías	B13 B24 B25 B26	C3

Contidos

Topic

Bloque Temático 1. Fundamentación teórica de la natación y el atletismo. Os catro bloques temáticos teñen o seu desenvolvemento en 9 Unidades didácticas.

Bloque Temático 2. Fundamentos técnico-tácticos y didácticos de la natación y el atletismo. Atletismo:

Bloque Temático 3. Estructura formal y funcional de la natación y el atletismo. UD. I: As carreiras: Presentación da materia. Conceptos básicos da evolución histórica das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Bases estruturais fundamentais da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. II: Os saltos: Conceptos básicos da evolución histórica do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Bases estruturais fundamentais da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. III: Os lanzamentos: Conceptos básicos da evolución histórica do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Bases estruturais fundamentais da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.

UD. IV: As probas combinadas: Conceptos básicos da evolución histórica das probas combinadas. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das probas combinadas. Conceptos básicos de xogando ao atletismo. Estructuración das prácticas. Sesións prácticas de xogando ao atletismo.

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	27	0	27
Resolución de problemas	1	1	2
Seminario	2	4	6
Traballo tutelado	2	4	6
Prácticas de laboratorio	40	80	120
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Informe de prácticas	1	1	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia objeto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	O profesor expoñerá os aspectos básicos da materia
Seminario	Asistencia a actividades formativas fora da uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballo tutelado	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a *temática da *asignatura e *tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de *natación e *atletismo

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	O alumno recibirá atención individualizada no horario de titorías establecido a tal fin durante todo o curso académico. Para as consulta do horario de titorías e o lugar debese consultar a web da Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (http://fcced.uvigo.es/gl/)

Avaliación		Qualification Training and Learning Results		
	Description			
Lección maxistral	O bloque temático de ATLETISMO será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	25	B10 B13 B14 B23	C1 C2 C3
Traballo tutelado	No bloque de NATACIÓN desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo deba analizar os puntos que se determinen no temario. Se a planificación o permite estes traballos expoñeranse e defendeeran en clase.	25	B10 B12 B14 B23 B26	C1 C4
Prácticas de laboratorio	En el bloque temático de ATLETISMO, Se evalúa en esta metodología las prácticas de la asignatura que serán supervisadas en un examen práctico de todas o alguna de las prácticas realizadas. Se evaluará con el 50% de la nota final en atletismo la parte práctica	25	B10 B12 B14 B20 B24 B25 B26	C2
Exame de preguntas obxectivas	O bloque temático de NATACIÓN será avaliado cun exame teórico	25	B10 B12 B20 B24 B25 B26	C2 C3 C4

Other comments on the Evaluation

Será necesario superar ambos bloques: NATACIÓN Y ATLETISMO para superar la materia. Si se supera la nota de una de las partes (atletismo y natación) se guardará para otras convocatorias

Bibliografía. Fontes de información Basic Bibliography

Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De la iniciación al perfeccionamiento (Vol1)**, 1^a, Paidotribo, 2008

Federación Española de Natación, **Reglamento de natación**, 1^a, Federación Española de Natación, 2005

Rius, J., **Metodología y Técnicas del Atletismo**, 1^a, Paidotribo, 1997

Arufe, V.; Martínez-Patiño, M.J. (eds), **Tratado de Atletismo en el Siglo XXI (Vol I-II-III)**, 1^a, ACUGA, 2005

Complementary Bibliography

Cancela Carral, José M^a; Ramirez Farto, Emerson, **La iniciación deportiva: La natación**, 1^a, Wanceulen, 2003

Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De perfeccionamiento al Alto rendimiento (Vol2)**, 1^a, Paidotribo, 2008

Franco, Pedro; Navarro, Fernando, **Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Ed. Hispano-Europea**, 1^a, Hispano-Europea, 1980

Hubiche, J.L. Pradet, M, **Comprender el Atletismo**, 1^a, Inde, 1999

Campos Granell, J.; Gallach, J., **Técnicas de Atletismo. Manual práctico de enseñanza.**, 1^a, Ed. Paidotribo, 2004

García, J; Durán, A.; Sainz, A., **Jugando al atletismo**, 1^a, Real Federación Española de Atletismo, 2004

Hornillos, I., **Atletismo**, 1^a, Ed. Inde, 2000

www.sportprotube.com,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Especialización en deportes individuais/P02G050V01907

IDENTIFYING DATA				
Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II				
Subject	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II			
Code	P02G050V01401			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	2	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Silva Alonso, Telmo García Soidan, José Luís			
Lecturers	García Soidan, José Luís Silva Alonso, Telmo			
E-mail	telmosilva@edu.xunta.es jlsoidan@uvigo.es			
Web				
General description				

Competencias

Code	
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.
C3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte
C9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo
C13	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde
C17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Coñecemento e comprensión dos efectos da práctica do exercicio físico sobre a estrutura e función do corpo humano.	B20 B21	C3 C9 C13 C17
Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo	B20 B21	C9 C13 C17
Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde	B21	C3 C9 C17
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa	B20 B21	C3 C13 C17

Contidos

Topic	
1. Adaptacións cardiocirculatorias no exercicio.	Tema 1. Modificacións e Adaptacións cardio-vasculares producidas polo esforzo e o exercicio físico. Tema 2.-Modificacións e adaptacións sanguíneas inducidas polo esforzo e o exercicio físico.
2. Modificacións respiratorias, do equilibrio acedo-base e hidroelectrolíticas no exercicio.	Tema 3. Ventilación, transporte de osíxeno e dióxido de carbono (CO2) en esforzo. Tema 4. Equilibrio ácido--base, Función Renal. Fatiga.

3. Nutrición no exercicio.	Tema 5. A alimentación no deporte.
4. Fisioloxía ambiental e do rendemento físico.	Tema 6. Hidratación, axudas ergoxénicas e dopaxe no deporte.
	Tema 7. Respostas fisiolóxicas ante distintas situacións ambientais e de rendemento físico.

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	22.5	27.5	50
Traballo tutelado	0	35	35
Prácticas de laboratorio	30	35	65

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballo tutelado	Titorías obrigatorias individuais e en grupos pequenos. Resolución de exercicios, debates, seminarios, etc. Documentación dos traballos e actividades autónomas do alumno. A cada grupo asignaráselle un traballo relacionado cos contidos da materia, que deberá desenvolver ao longo do cuadrimestre, e presentar o último día de clase. No calendario están sinalados os días dos traballos tutelados.
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios na aula/laboratorio, baixo a dirección do profesor. Aplicación a nivel práctico da teoría nun ámbito do coñecemento nun contexto determinado. Exercicios prácticos.

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Traballo tutelado	Atención individual e en pequenos grupos para verificar os coñecementos adquiridos, vía online. Resolución de exercicios, debates, elaboración de traballos, seminarios E orientación sobre os traballos que deben presentar para a súa avaliación. Documentación para os traballos realizados de face á actividade autónoma do alumno.

Avaliación				
	Description	Qualification	Training and Learning Results	
Lección maxistral	A avaliación das sesións maxistrais realizarase mediante preguntas tipo test de resposta única, sobre tódolos temas recollidos nos contidos da materia. A puntuación total deste apartado será de 6 puntos.	60	B20 B21	C3 C9 C13 C17
Traballo tutelado	**Traballos presentados (3): 1 punto desglosados en: -Traballo 1...0,33 puntos -Traballo 2...0,33 puntos -Traballo 3...0,33 puntos	10	B20 B21	C3 C13 C17
Prácticas de laboratorio	* Asistencia ao 80% ou máis das prácticas.... 3 puntos	30	B21	C3 C9 C13 C17

Other comments on the Evaluation

Todo o alumnado, independentemente de que asista a clase ou non, ten dereito a ser avaliado.

Para supera-la materia, o alumnado deberá obter 5 puntos ou máis, sumando a parte teórica, a práctica e os traballos.

Para poder realizar o exame teórico, é preciso que o alumnado asistise ó 80% das prácticas.

Cada un dos tres traballos valorarase cos seguintes criterios: a)Presentación correcta; b)Contido axeitado; c)Figuras e taboas pertinentes; d)Referencias bibliográficas dos artigos indexados (mínimo de 4).

A superación das prácticas de Laboratorio gardarase ata a terceira convocatoria. Para o resto de convocatorias rixen os mesmos criterios comentados anteriormente.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

William D. Mc Ardle, **Fisiología del Ejercicio: Nutrición, Rendimiento y Salud.**, 8, Lippincott Williams & Wilkins, 2015

Marie Spano, Laura Kruskall, **Nutrition for Sport, Exercise & Health.**, Human Kinetics, 2017

W. Mc Ardle, Katch, **Essentials of exercise physiology**, 5, Wolters Kluwer., 2016

Scott Powers & E. Howley, **Fisiología del ejercicio. Teoría y aplicación a la forma física y al rendimiento.**, 8, Paidotribo, 2014

López Chicharro, **Fisiología del Entrenamiento Aeróbico.**, Panamericana, 2013

Complementary Bibliography

W. Larry Kenney, Jack Wilmore, David Costill, **Physiology of Sport and Exercise**, 6, Human Kinetics, 2015

Calderón Montero, **Fisiología Humana aplicada a la actividad física.**, Panamericana, 2012

Mora Rodríguez, Ricardo, **Fisiología del deporte y el ejercicio: prácticas de campo y laboratorio.**, Panamericana, 2009

Recomendacións

Subjects that it is recommended to have taken before

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio I/P02G050V01104

Other comments

Para aprobar a asignatura de Fisioloxía do Exercicio II, o alumnado debe ter superada a asignatura de Fisioloxía do Exercicio I.

IDENTIFYING DATA				
Expresión corporal e danza				
Subject	Expresión corporal e danza			
Code	P02G050V01402			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	2	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Fernández Villarino, María de los Angeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
Lecturers	Fernández Villarino, María de los Angeles Freire Maceiras, Rebeca Maria			
E-mail	rfreire@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
General description				

Competencias	
Code	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
B9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.

Resultados de aprendizaxe	
Expected results from this subject	Training and Learning Results
- Coñecer os fundamentos básicos da expresión corporal e da danza.	B1 B2 B9
- Entender a expresión corporal e a danza como medio de comunicación interpersoal.	B15
- Diferenciar os compoñentes da expresión corporal e a danza e o seu contido educativo.	B9 B15
- Ser capaz de planificar e programar actividades de Expresión Corporal e Danza	B9 B15
- Buscar información e recursos para actuar ante as dificultades de práctica motriz dos alumnos	B9 B12 B14 B15
- Ser capaz de planificar para avaliar	B25
- Favorecer o traballo en equipo	B13 B24 B25
- Fomentar no alumnado actitudes de respecto a diversidade e a interculturalidade	B15 B24
Xerar inquietude e motivación cara á profundización no estudo da danza e a expresión corporal	B2 B12 B13 B25

Contidos	
Topic	
BLOQUE *I. Fundamentos da expresión corporal e da danza	1. A expresión corporal e a danza no contexto *educativo. 1.1. A expresión corporal e a danza nos diferentes *curriculums educativos. 1.2. Obxectivos e bloques de contidos. 1.3. Carácter global e interdisciplinar. 1.4. A expresión corporal e a danza como medio de integración.
BLOQUE *II. Linguaxe corporal e comunicación.	2. Consideracións básicas en torno ao corpo e á comunicación. 2.1. O corpo. 2.2. A linguaxe do corpo.
BLOQUE *III. Aspectos *metodoloxico-didácticos da expresión corporal e da danza.	3. Formulación didáctica da expresión corporal e da danza. 3.1. Orientacións e didáctica da expresión corporal. 3.2. Orientacións e didáctica da danza.
BLOQUE *IV. As dimensións e os compoñentes do movemento creativo.	4.1. Os preliminares. 4.2. A dimensión corporal. 4.3. A toma de conciencia do corpo expresivo. 4.4. A dimensión espacial. 4.5. A dimensión temporal. 4.6. A dimensión dinámica. 4.7. A dimensión extensiva. 4.8. A dimensión *relacional.
BLOQUE *V. Compoñentes da expresión corporal e da danza	5. Presentación e coñecemento do grupo 5.1. O grupo clase ante as actividades de expresión corporal e danza. 5.2. Presentación e coñecemento do grupo. 6. Ritmo 6.1. Ritmos internos e ritmos externos. 6.2. Compoñentes do ritmo desde o punto de vista musical. 6.3. Adaptación do movemento a diferentes ritmos musicais. 6.4. Valoración expresiva do movemento e do ritmo. 7. Espazo. 7.1. Valoración expresiva do espazo. 7.2. Análise dos compoñentes do espazo. 7.3. Tipos de espazos. 7.4. Figuras e volumes. 8. Corpo e movemento. 8.1. Conciencia corporal. 8.2. Corpo anatómico. 8.3. Corpo *comunicativo. 8.4. Corpo expresivo. 9. Os Obxectos en Expresión Corporal e Danza 9.1. Funcións dos materiais. 10. Calidade do Movemento. 10.1. Enerxía do movemento. 10.2. *Dinamismos. 10.3. Técnicas de relaxación.
BLOQUE *VI. Técnicas e estilos da expresión corporal e da danza.	11. Danza contemporánea. 11.1. Partes dunha sesión de danza. 11.2. Código de movemento da danza contemporánea. 12. Proceso de composición *coreográfica.

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Resolución de problemas	6	12	18
Resolución de problemas de forma autónoma	0	11.75	11.75
Traballo tutelado	0	8	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0.5	1
Traballo	1	0	1

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Lección maxistral	Actividade expositiva por parte do profesorado
Prácticas de laboratorio	Técnicas *grupales participativas. *Vivenciación dos contidos prácticos da materia guiados polas profesoras.
Resolución de problemas	Traballo dirixido polas profesoras. Técnicas *grupales participativas. Exporanse pequenas tarefas e problemas que se resolverán virtualmente mediante a plataforma de *teleformación *Tem@. Ademais realizarase unha coreografía final e traballarase sobre artigos científicos relacionados coa materia e que proporcionarán as profesoras
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo de valoración artística sobre un vídeo e/ou espectáculo en directo.
Traballo tutelado	Técnicas *grupales participativas. Todos os traballos necesarios para a superación da materia serán tutelados no seu transcurso, ben de maneira presencial cando se resolvan deste xeito; ben de maneira virtual. Con esta metodoloxía tamén se resolverá a avaliación do alumnado tanto teórica coa realización dun mapa conceptual como *práctica

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Resolución de problemas	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo tutelado	Ao longo da materia, o alumnado realizará un mapa conceptual que terá como apoio dous tipos de accións: por unha banda sesións específicas nas que as profesoras darán feedback sobre o proceso de construción do mimo, e que serán de carácter presencial. Doutra banda, 1 tutoría específica ao mes na que en grupos reducidos tratarase o mapa conceptual.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realizará labores de documentación para o mapa conceptual e para o libreto da representación coreográfica. En todo momento o apoio realizarase, ben vía presencial (tutorías), ben vía virtual (Tem@).
Tests	Description
Resolución de problemas e/ou exercicios	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo	Á hora de elaborar a coreografía o alumnado disporá durante as sesións prácticas, das dúas profesoras da materia para poder preguntar, valorar e discutir o traballo realizado. Así mesmo, durante as tutorías dese período, a temática relacionada coas coreografías prácticas terá preferencia.

Avaliación			
	Description	Qualification	Training and Learning Results
Lección maxistral	Elaboración dun mapa conceptual dos contidos da materia que se elaborará ao longo do curso e que se defenderá mediante exposición oral ao finalizar os contidos	50	B1 B2 B9 B12 B14
Resolución de problemas	Neste apartado valorarase a participación do alumnado en diferentes problemas e exercicios que se expoñan ao longo do curso. Particularmente valorarase a participación no día da danza	10	B13 B15 B25
Traballo	Neste apartado valoraremos o proceso de construción *coreográfica e o resultado da mesma. Ponderarase neste apartado o proceso cun 80% e o resultado cun 20%. O proceso controlarase coa elaboración, por parte do profesorado, dun diario individualizado de cada grupo, das sesións desenvolvidas para a elaboración da coreografía. No caso de que o alumnado non participase no 80% das sesións de docencia, non poderá optar pola elaboración da coreografía e deberá realizar unha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística ou de Danza seguindo o guión proporcionado polas profesoras	40	B13 B15 B24 B25

Other comments on the Evaluation

O sistema de avaliación desenvolverase en dúas posibilidades en función da asistencia a clase. Si o alumnado agarraches a máis do 80% das sesións, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das

notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + valoración do proceso de elaboración da coreografía (40%) + participación no día da danza (10%) ; a condición de que se supere o 50% de cada unha das partes. Si o alumnado non supera o 80% de asistencia ás clases, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + participación no día da danza (10%) + realización dunha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística e/ou Danza (40%). Para poder facer o cálculo final será necesario superar o 50% de cada unha das partes. O non cumprimento da *presencialidad ao 80% das sesións non permitirá participar no proceso de construción *coreográfica. Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda edición da convocatoria; é dicir, na convocatoria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só presentarán aquelas que non superaron. Por tanto, para as demais convocatorias, o alumnado deberá concorrer a unha proba escrita de pregunta curta para superar a materia.No caso da resolución de problemas e/ou exercicios de ou carácter voluntario. A realización correcta dos mesmos repercutirá positivamente na cualificación final do alumnado. Isto é: unha vez superada a materia, o profesorado valorará o número de tarefas voluntarias resoltas positivamente e incrementará a cualificación final de maneira que o alumno recibirá 0.1 puntos máis por cada tarefa resolta correctamente.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

Sefchovich, G., **Expresión corporal y creatividad**, 2005,

Learreta Ramos, B.; Ruano Arriaga, K. y Sierra Zamorano, M.A., **Didáctica de la expresión corporal: talleres monográficos**, 2006,

Martínez López, E., **Rítmico y expresión corporal mediante coreografías**, 2006,

Motos Teruel, T., **Prácticas de la expresión corporal**, 2007,

Trias, N.; Pérez, S. y Araújo, J., **Juegos de música y expresión corporal**, 2007,

Chazín, S.M., **Juegos de expresión corporal para niños**, 2007,

Montesinos Ayala, D., **La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo**, 2004,

Markessinis, A., **Historia de la Danza desde sus orígenes**, 1995,

Castañer, M. y Camerino, O., **Unidades didácticas para primaria I. Bailando en la escuela. El cuerpo expresivo. Material alternativo y percepción**, 1992,

Ortiz Camacho, M.M., **Expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 2002,

García Ruso, H., **La danza en la escuela**, 1997,

Motos Teruel, T., **Iniciación a la expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 1983,

Learreta Ramos, B., **Los contenidos de la expresión corporal**, 2005,

Santiago Martínez, P., **Expresión corporal y comunicación: teoría y práctica de un programa**, 2004,

Kalmar, D., **¿Qué es la expresión corporal?: a partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe**, 2005,

Viti, E., **la danza per i Bambini: metodologia della danza educativa**, 2006,

Recca, M., **¿Qué es la danza-movimiento terapia?: el cuerpo en danza**, 2005,

Abad Carlés, A., **Historia del ballet y la danza moderna**, 2004,

Castañer, M., **Expresión corporal y danza**, 2000,

Castañer, M.; Grasso, A.; López Villar, C.; MÀteu, M.; Motos, T.; Sánchez, R., **La inteligencia COrporeal en la Escuela. Análisis y Propuestas**, 2006,

Recomendacións

IDENTIFYING DATA				
Fundamentos dos deportes colectivos II				
Subject	Fundamentos dos deportes colectivos II			
Code	P02G050V01403			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	2	2c
Teaching language	Castelán			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Tourino González, Carlos Francisco Lago Peñas, Carlos			
Lecturers	Lago Peñas, Carlos Tourino González, Carlos Francisco			
E-mail	tourinog@gmail.com clagop@uvigo.es			
Web				
General description				

Competencias

Code	
B1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
B11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
C5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar
C6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte
C12	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo, adecuado para cada tipo de actividade de adestramento deportivo

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Aprender a deseñar plan, exercicios e tarefas para a aprendizaxe de deporte	B11 B12 B20 B23 B26	C5 C6 C12
Dominar os fundamentos do deporte	B1 B3 B15 B16	
aprender a observar o deporte e identificar os aspectos fundamentais e detectar erros e posible smellores	B3 B12 B16 B23 B24 B26	

Contidos	
Topic	
TEMA 1. Fundamentación teórica do fútbol e o voleibol	1 Orixe e evolución do xogo do Fútbol como deporte: aproximación conceptual.
TEMA 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do fútbol e voleibol	2. O reglamento.
TEMA 3 Estructura formal e funcional do fútbol e voleibol	3. Valores educativos do deporte: o Fútbol.
TEMA 4 O proceso de iniciación deportiva ao fútbol e voleibol	4. Estructura sistémica do fútbol. Bases estruturales e funcionales do xogo.
	5. O Sistema Deportista (SD) na iniciación.
	6. Fases no ensino do Fútbol.
	7. As estratexias metodolóxicas no ensino do Fútbol
	8. A construción de tarefas no ensino do Fútbol.
	9. A sesión.
	10. Historia, reglamento e aspectos configuradores do Voleibol.
	11. Elementos técnicos básicos.
	12. Elementos técnico- tácticos.
	13. Táctica Colectiva.
	14. Adestramento do Voleibol.
	15. Metodoloxía de ensino de Voleibol.
	16. O *Voleibol no contexto escolar.
	17. Outras maneiras de xogar ao voleibol

Planificación			
	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	6	30	36
Prácticas autónomas a través de TIC	4	30	34
Resolución de problemas	10	46	56
Lección maxistral	33	0	33
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	16	20
Traballo	2	20	22
Práctica de laboratorio	12	0	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	2	4	6

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente	
	Description
Traballo tutelado	Resolución de exercicios baixo a dirección do docente
Prácticas autónomas a través de TIC	Documentación dos traballos realizados. Preparación de avaliacións
Resolución de problemas	Resolución de exercicios
Lección maxistral	Actividades expostivas do profesor

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Lección maxistral	Respostarase ós estudantes a súas preguntas, de maneira adecuada na clase e de modo mais profundo no horario de tutoría se fose preciso

Avaliación			
	Description	Qualification	Training and Learning Results

Exame de preguntas de desenvolvemento	Fútbol: O exame consistirá na resposta a preguntas teórico-prácticas	Fútbol 80	B1 B12 B15 B23 B24	C5 C6 C12
Traballo	Fútbol: En Grupos de 4 alumnos/as elaboraránse e impartirán un total de 5 sesión prácticas sobre os contidos presentados nas clases teóricas. Voleibol: en grupos de 2-4 alumnos se elaboran 2-4 sesiones e impartirse 1 sesión práctica sobre os contenidos presentados nas clases teóricas o realizárase un examen práctico (escrito).	Fútbol 10 y Voleibol 40	B15 B16 B23 B26	C5 C6 C12
Práctica de laboratorio	A asistencia será obrigatoria para superar la asignatura. Ademais se avaliará a participación activa do alumnado.	Voleibol 10	B3 B12 B16 B20 B26	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Voleibol: 4 preguntas de respuesta curta	Voleibol 20	B1 B12 B24 B26	
Exame de preguntas obxectivas	Voleibol: 30 preguntas tipo test	Voleibol 30	B11 B12 B15	

Other comments on the Evaluation

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Voleibol e Fútbol. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

Na segunda convocatoria non se valorará a asistencia ás clases nin os traballos e proxectos. A cualificación final será no caso da parte de Fútbol a partir da avaliación do exame na aula.

Na segunda convocatoria en voleibol, se valorará do mesmo xeito que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- Wise, M., **Voleibol: entrenamiento de la técnica y la táctica**, Hispano-Europea,
- Damas Arroyo, **La Enseñanza del voleibol en las escuelas deportivas de iniciación**, Gymnos,
- Pimenov, Mikhail Pavlovich, **Voleibol : aprender y progresar : (más de 500 ejercicios del servicio, pase, remate y bloqueo)**, Paidotribo,
- Varios, **Reglamento de voleibol : reglamento oficial e internacional**, Flash,
- Lucas, Jeff, **El voleibol : iniciación y perfeccionamiento**, Paidotribo,
- Bachmann, Edi, **1000 ejercicios y juegos de voleibol y minivolei**, Hispano-Europea,
- Moras, Gerard, **La Preparación integral en el voleibol : 1000 ejercicios y juegos**, Paidotribo,
- Lago, C., **La enseñanza del Fútbol en la Edad Escolar**, 1ª ed., Wanceulen, 2002
- Riera, Joan, **Habilidades en el deporte**, 1ª ed., INDE, 2005
- Marí, Pep, **Liderar equipos campeones**, 1ª ed, Plataforma, 2017
- Casais, Luis; Lago, Carlos y Dominguez, Eduardo, **Fútbol Base. Entrenamiento en categorías de formación. Vol. 1 y 2.**, 1ª ed, MCSports, 2009
- Durand, Marc, **El niño y el deporte**, 1ª ed, Paidós, 1988
- Castelo, Jorge, **Fútbol. Estructura y dinámica del juego**, 1ª ed, INDE, 1999

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

- Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502
- Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

- Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501
- Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Subjects that it is recommended to have taken before

- Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

IDENTIFYING DATA				
Fundamentos dos deportes ximnásticos				
Subject	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Code	P02G050V01404			
Study programme	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	2	2c
Teaching language	Castelán			
Department	Didácticas especiais			
Coordinator	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Lecturers	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda			
E-mail	agyra@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
General description	Os deportes ximnásticos son aqueles incluídos na Federación Internacional de Ximnasia. Nesta materia abordaranse os fundamentos técnicos e didácticos destes deportes de forma pormenorizada en dous grandes bloques: 1. Habilidades Rítmico-Expresivas. Ximnasia Aeróbica, Ximnasia Rítmica e Ximnasia para Todos. 2. Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Ximnasia Artística, Ximnasia Acrobática e Trampolín			

Competencias	
Code	
B7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
B10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
B12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
B13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
B14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
B15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
B16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
B18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
B20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
B23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
B24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
B25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
B26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe	
Expected results from this subject	Training and Learning Results
Identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades manipulativas, habilidades coreográficas, etc.	B7 B10 B14
Saber cales son as características e demandas fundamentais para a aprendizaxe das habilidades específicas dos deportes ximnásticos.	B7 B10 B14 B26
Comprender os diferentes ámbitos de aplicación dos deportes ximnásticos e coñecer os obxectivos e metodoloxías adecuadas a cada contexto.	B15 B24
Dispor dos fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.	B10 B15 B18

Utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que permitan ao alumnado intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva, en relación ás habilidades ximnásticas.	B10 B14 B15 B18 B20 B23
Adquirir os coñecementos de desenvolvemento da condición física específica, adaptada ás actividades ximnástico-acrobáticas, así como asociar estas con o desenvolvemento das capacidades psicomotoras.	B10 B12 B16 B18 B20
Dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	B10 B13 B20 B23
Aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos (establecemento de obxectivos, feedback, reforzos, etc.) para mellorar movementos técnicos destes deportes.	B13 B15 B16 B24 B25
Aceptar as actividades ximnástico-acrobáticas para que os futuros docentes transmítanlas e desenvolvan no uso da súa liberdade profesional.	B13 B24
Deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corrixir modelos de execución propios destes deportes	B10 B12 B15 B16
Experimentar e desenvolver habilidades de carácter coreográfico, tanto de tipo individual como colectivas, favorecendo a capacidade do alumnado para a elaboración de producións creativas mediante o encadenamento das habilidades desenvolvidas na materia.	B10 B25 B26

Contidos

Topic	
Bloque 1. Fundamentación teórica dos deportes ximnásticos	Tema 1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Características esenciais das actividades ximnásticas desde diferentes campos de aplicación. 1.2. Clasificación das actividades e deportes ximnásticos. Tema 2. Antecedentes históricos e organismos que regulan os deportes ximnásticos. 2.1. Orixes e antecedentes históricos da actividade ximnástica. Tema 3. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos.
Bloque 2. Fundamentos técnicos, artísticos e didácticos dos deportes ximnásticos: Habilidades rítmico-expresivas e Habilidades ximnástico-acrobáticas.	BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. XIMNASIA RÍTMICA Tema 1. As habilidades da Ximnasia Rítmica no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Concepto e preliminares. 1.2. Habilidades técnicas corporais. 1.3. Habilidades técnicas manipulativas. BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO. Tema 1. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos de nivel escolar (pre-acrobáticos). 1.1. Rodamientos. 1.2. Equilibrios ximnásticos. 1.3. Saltos de plinto. 1.4. Familiarización co minitramp. Tema 2. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos acrobáticos de chan. 2.1. Saltos adiante e laterais con impulso dunha perna e apoio intermedio. 2.2. Saltos de volteo libre completo con impulso de ambas as pernas. 2.3. Saltos atrás con impulso de ambas as pernas e apoio de mans intermedio.

Bloque 3.
Estrutura formal e funcional dos deportes
ximnásticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. Taxonomía das accións motrices da Ximnasia Aeróbica

- 1.1. Habilidades de Forza Dinámica
- 2.2. Habilidades de Forza Estática
- 2.3. Habilidades de Saltos
- 2.4. Habilidades de Flexibilidade e Equilibrio.

B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. Elementos definitorios da Ximnasia Rítmica.

- 1.1 Continuidade das accións.
- 1.2. Globalidad das accións.
- 1.3. Diálogo cos aparellos.
- 1.4. Ritmo.
- 1.5. Espazo.
- 1.6. Expresividade.
- 1.7. Creatividade.
- 1.8. Variedade.

Tema 2. Principios manipulativos dos aparellos.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO

Tema 3. Estrutura espacial dos movementos ximnásticos.

- 3.1. Organización espacial.
- 3.2. As traxectorias.
- 3.3. Rodamientos.
- 3.4. Grupos estruturais.

Tema 4. Características dinámicas dos movementos ximnásticos.

- 4.1. Características de inercia.
- 4.2. Características de forzas.
- 4.3. Características de enerxía

Tema 5. Equilibrio corporal.

- 5.1. Tipos de equilibrio.
- 5.2. Factores que interveñen no equilibrio.
- 5.3. A defensa do equilibrio ximnástico.

Tema 6. As capacidades físicas nos deportes ximnásticos.

- 6.1. Capacidades perceptivo-motrices.
 - 6.2. Capacidades condicionais.
 - 6.3. Elección de ximnastas.
-

Bloque 4.
Proceso de iniciación deportiva dos deportes
ximnásticos: rítmico-expresivos e acrobáticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.

1.1. Elementos craves da música

1.2. A iniciación a través do xogo da Ximnasia Aeróbica.

1.3. Os pasos básicos como soporte dos deseños coreográficos.

1.4. As opcións coreográficas en Ximnasia Aeróbica.

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. A danza como a base das habilidades técnicas corporais.

1.1. Posición corporal básica.

1.2. Elementos da danza: pliés, jettes, relevés.

Tema 2. As habilidades corporais de equilibrio.

2.1. Descrición.

2.2. Aspectos técnicos fundamentais.

2.3. Erros típicos.

2.4. Progresión metodolóxica.

Tema 3. As habilidades corporais de xiro.

3.1. Descrición.

3.2. Aspectos técnicos fundamentais.

3.3. Erros típicos.

3.4. Progresión metodolóxica.

Tema 4. As habilidades corporais de salto.

4.1. Descrición.

4.2. Aspectos técnicos fundamentais.

4.3. Erros típicos.

4.4. Progresión metodolóxica.

Tema 5. As habilidades manipulativas dos aparellos de ximnasia rítmica.

5.1. Habilidades manipulativas comúns.

5.2. Habilidades manipulativas específicas.

Tema 6. O compoñente artístico da ximnasia rítmica.

6.1. Música.

6.2. Coreografía.

Tema 7. Os elementos coreográficos da Ximnasia Rítmica.

7.1. Os intercambios.

7.2. As colaboracións

7.3. A organización do traballo colectivo.

Tema 8. O proceso compositivo nos deportes ximnásticos.

8.1. Fases do proceso compositivo

8.2. Exposición do exercicio ximnástico creado

8.3. Avaliación do exercicio ximnástico.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO.

Tema 7. A Ximnasia Acrobática no ámbito educativo.

7.1. As presas de mans.

7.2. Diferentes roles do alumnado.

7.3. As asistencias e axudas manuais

7.4. Organización e medidas metódicas nas fases estruturais das formacións grupais (figuras e pirámides).

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	41	41	82
Resolución de problemas de forma autónoma	4	8	12
Traballo tutelado	0	10	10
Presentación	0	2	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	2	2

Exame de preguntas obxectivas	0	2	2
Práctica de laboratorio	0	3	3
Traballo	0	22	22

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	As sesións maxistrais utilizaranse para a explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios persoais e audiovisuais. Realizaranse con todo o grupo.
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia procedimental). No entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar.
Resolución de problemas de forma autónoma	- Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia. - Traballarase a avaliación técnica e a composición dos deportes ximnásticos mediante a análise de exercicios en vídeo.
Traballo tutelado	Os traballos tutelados realizaranse en grupo
Presentación	- Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición con soporte audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	Orientación ao alumno/a sobre os traballos a realizar. Resolución de dúbidas.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Prácticas de laboratorio	A avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia do alumnado. Desenvolvemento e posta en práctica dunha progresión metodolóxica dos elementos ximnásticos traballados ao longo das sesións.	Unha avaliación deste apartado levará a cabo polas persoas que non asistan ao 80 por cento de ditas prácticas. Será esencial para facer media coas outras partes avaliadas.	B10 B12 B15 B16 B20 B24
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración dunha coreografía final, presentación e exposición das sesións traballadas na práctica.	15	B13 B24 B25
Resolución de problemas e/ou exercicios	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	40	B10 B14 B15
Exame de preguntas obxectivas	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	10	B10 B14
Práctica de laboratorio	Realización dunha coreografía de forma grupal. - Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas.	20	B18 B20 B25
Traballo	Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado.	15	B10 B12 B13 B14 B25

Other comments on the Evaluation

A avaliación tentará recoller e valorar todos aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto ao campo conceptual, procedimental, actitudinal e relacional. Está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe.

A CUALIFICACIÓN FINAL da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos/as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Si o alumno/a realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron.

Para as demais convocatorias, o alumno/a deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba practica de execución metolóxica dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso.

A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESO DE AVALIACIÓN:

- A asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (80% das horas totais da materia, non sesións) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática).

- Os alumnos que participen activamente, como mínimo, ao 80% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas.

- Os alumnos que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo ao 80% das sesións, deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Este aspecto é tido en conta igualmente para os que non asisten ao mínimo esixido das sesións prácticas.

O alumnado discapacitado para a práctica motriz, poderá solicitar a adaptación das tarefas motrices a realizar nas sesións e nas probas de avaliación, no grao que as competencias da materia permítano. Aos incapacitados temporalmente para a práctica deportiva, a avaliación das probas prácticas de execución ximnástica realizaráselle cando a súa incapacidade temporal permítallo e no caso do bloque de habilidades rítmico-expresivas realizarase a través do visionado de vídeos.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS

- A falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun exame práctico de ensino metodolóxico dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu.

BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS

-Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo. En caso de que isto suceda, a avaliación dos contidos prácticos realizarase mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo. Do consinto modo, si unha persoa atópase incapacitada temporalmente para a realización das probas prácticas, poderá examinarse mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Knirsch, K, **Manual de Gimnasia Artística**, Ed. Esteban Sanz, Madrid, 1974

SÁEZ PASTOR, F., **Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica.**, Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 2003

SAEZ PASTOR, F., **Habilidades Gimnástico-Acrobáticas. Método de Enseñanza.**, Ed. Esteban Sanz, Madrid., 2015

SMITH, T., **Biomecánica y gimnasia.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1984

ESTAPÉ, E., LÓPEZ, M. y GRANDE, I., **Las Habilidades Gimnásticas y Acrobáticas en el Ámbito Escolar.**, Ed. Inde. Barcelona, 1999

JUNYENT, V. y MONTILLA, M, **1023 ejercicios y juegos de equilibrios y acrobacias gimnásticas.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 2000

Complementary Bibliography

Albadalejo, L, **Aerobic para Todos**, 1996,

Canalda, A., **Gimnasia rítmica Deportiva. teoría y práctica**, 1998,

Cassagne, M., **Gymnastique Rythmique Sportive**, 1990,

Ereño, C., **Iniciación a la gimnasia rítmica deportiva: principios metodológicos y formas de desarrollo de la creatividad motriz**, 1993,

Fernández, A., **Gimnasia RítmicaDeportiva. Fundamentos**, 1989,

Fernández, A., **Gimnasia Rítmica**, 1991,

Gaio, R., **Ginástica Rítmica Desportiva "Popular": Uma proposta educacional**, 1996,

Gutiérrez, A. y Vernetta, M, **Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego**, 2007,

Liarte, T. y Nonell, R., **Diver-Fit. Aáerobic y fitness para niños y adolescentes**, 1998,

Lisitskaya, T., **Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento**, 1995,

Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz**, 1992,

Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Metodología**, 1992,

Martínez, A., **Dimensión Artística de la Gimnasia Rítmica**, 1997,

Martínez, A., **Fundamentación coreográfica de la gimnasia rítmica deportiva: calidad técnica y expresiva del movimiento y su estrecha relación con la música**, 1998,

Martínez, A., **Aproximación al deporte a través de los principios artísticos: creatividad, expresión y estética**, 1999,

Martínez, A. y Díaz, M.P., **Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz**, 2002,

Mendizábal, S. y Mendizábal, I., **Iniciación a la Gimnasia Rítmica I**, 1985,

Quintana, A., **Ritmo Y Educación Física**, 1997,

Sierra, E., **Actividades Gimnásticas: Gimnasia Rítmica Deportiva**, 1993,

Sánchez, D., **Bases para la enseñanza del Aeróbic**, 1999,

Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **Unidades Didácticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos.**, 2000,

Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **El Acrosport en la escuela.**, 2001,

Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., **El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego.**, 2003,

Viciana, V. y Arteaga, M., **Las actividades coreográficas en la escuela. Barcelona. Ed. Inde.**, 1997,

MANONI, A., **Biomecánica e divisione strutturale della ginnasia artistica.**, Ed. Società Stampa Sportiva. Roma, 1993

SÁNCHEZ BAÑUELOS, F., **Bases para una didáctica de la Educación Física**, Ed. Gymnos. Madrid, 1989

SMLEUSKIY y GASVERDOUSKIY, **ratado General de Gimnasia Artística Deportiva**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993

STILL, C., **Manual de gimnasia artística femenina.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993

AGUADO JODAR, J., **Eficacia y técnica deportiva.**, Ed. Inde. Barcelona, 1993

AGOSTI, L., **Gimnasia Educativa.**, Ed. Edisa S.A. Madrid, 1974

ANDERSON, B., **Stretching.**, Ed. Integral. Barcelona, 1984

BÄUMLER y SCHNEIDER, **Biomecánica deportiva.**, Ed. Martínez Roca. Barcelona., 1989

BOURGEOIS, M., **Didáctica de la Gimnasia**, Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 1999

BRIDOUX, A., **Gymnastique Sportive. Son enseignement en milieu scolaire.**, Ed. Amphora. Paris, 1991

CARRASCO, R., **Cahiers techniques de l'entraîneur.**, Ed. Vigot. París, 1981

CARTONI, A. C. y PUTZU, D., **Ginnastica Artistica Femminile.**, Edi. Ermes. Milan, 1990

GINES SIU, J., **Cama elástica**, Ed. Alhambra, 1987

HINAUL, K., **Introducción a la biomecánica**, Ed. Jims., Barcelona, 1982

LANGLADE, A y REY de L., N., **Teoría general de la gimnasia.**, Ed.: Stadium. Buenos Aires, 1986

LEGUET, J., **ctions motrices en gymnastique sportive.**, Ed. Vigot. Paris, 1985

LLOYD R., **Manual de entrenamiento de gimnasia deportiva.**, Ed. Paidotribo, Barcelona, 1993

LÓPEZ BEDOYA, J., VERNETTA, M. Y MORENILLA, L., **Indicadores para la detección de talentos deportivos.**, MEC/CSD. Madrid, 1995

MOSSTON, M. y ASHWORTH, S., **La Enseñanza de la Educación Física.**, Ed.: Hispano Europea. Barcelona, 1993

MONTICELI, M., **Il mini trampolino elástico in ginnasia artistica**, Ed. Società Stampa Sportiva. Roma, 1984

PILA TELEÑA, A., **Educación Físico Deportiva, enseñanza-aprendizaje.**, Ed. Pila Teleña. Madrid, 1983

SPNING y otros., **Stretching.**, Ed. Hispano Europea, 1992

SÖLVEBORN, Even-A., **Stretching.**, Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1989

UKRAN, M.L., **Gimnasia Deportiva.**, Ed. Acribia, Zaragoza, 1978

Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La génesis de las rotaciones gimnásticas I**, VI,12(4-11), 2007

Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La genesis de las rotaciones gimnásticas II. Rotaciones generadas en vuelo.**, VII,13(52-62), 2008

Fernández Rodríguez, R., **Efecto comparativo de diferentes minicircuitos en el aprendizaje de habilidades gimnásticas aeróbicas**, 2012

Abael Filgueira, R., **Influencia del feedback audiovisual en la autoevaluación de la gimnasia acrobática en el ámbito escolar**, 2015

Recomendaciones

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Expresión corporal e danza/P02G050V01402